

O programa SKOLAE 2017-2019

Citarase SKOLAE ao longo do artigo en referencia ao programa deseñado e desenvolvido entre 2017 e 2019, debendo considerarse que os seus contidos non teñen que ver necesariamente cos que actualmente desenvolve o Departamento de Educación do Goberno de Navarra. O Plan de coeducación estableceu o marco teórico que se concretou no programa SKOLAE para a súa aplicación nos centros escolares de Navarra. Foi coordinado por Pilar Mayo, Xefa de Sección de Igualdade e Convivencia do Departamento de Educación do Goberno de Navarra entre os anos 2017 e 2019 que, xunto co equipo pedagóxico que o deseñou, asinan este artigo.



Fotografía: navarra.es

REVISTAGALEGA
DE EDUCACIÓN
PUBLICACIÓN DE NOVA ESCOLA GALEGA

ISSN: 1132-8932

Páx. 66-67

Pilar Mayo Falque

Área de Igualdade - Concello de Iruña-Pamplona

129886mayo@gmail.com

Miguel Angel Arconada Melero

IES Jorge Manrique - Palencia

ma.arconada@hotmail.com

○ Plan de coeducación de Navarra establecía un marco teórico que debía aplicarse nos centros escolares mediante o programa SKOLAE, nun momento no que se contaba co respaldo político para deseñalo e planificalo sen medo e con obxectivos a medio prazo.

Dar cumprimento á normativa de igualdade, de diversidade e educación sexual^[1] e facelo de forma rigorosa, organizada e sistemática inspirou a súa liña condutora: a necesidade dun itinerario coeducativo que servise para aprender a vivir en igualdade, contrarrestar as desigualdades resultantes da socialización de xénero e eliminar as violencias contra as mulleres e as nenas.

SKOLAE propuña como competencia:

“Elixir o proxecto vital propio desde a liberdade e a diversidade de opcións, sen condicionantes de xénero, aprendendo a identificar as desigualdades, a loitar contra elas e a exercer o seu dereito á igualdade no ámbito da súa cultura, relixión, clase social, orientación ou identidade sexual, situación funcional, etc.”^[2]

Para iso, SKOLAE estruturouse ao redor de catro aprendizaxes:

1. Crítica e responsabilidade fronte á desigualdade.
2. Autonomía e independencia persoal.
3. Liderado, apoderamento e participación social.
4. Sexualidade e bo trato.

Estableceu obxectivos para todas as etapas e determinou que a adquisición das competencias traballárase simultaneamente en cada curso, a cargo do profesorado.

[1] A normativa de referencia pódese consultar no Anexo 1 do “Plan de Coeducación 2017-2021 para os centros e comunidades educativas de Navarra” no web: skolae.educacion.navarra.es.

[2] Plan de Coeducación anteriormente citado.

sorado habitual, que disporía de ata doce actividades por curso.

Os seus contidos naceron da análise das desigualdades existentes, as súas causas e os modelos e alternativas vitais que permitisen compensar o que tradicionalmente aprenden de forma desigual nenas e nenos ao longo da vida.

A administración educativa dispuxo a estrutura, persoal, orzamento, normativa, coordinación, apoio técnico e político necesarios para desenvolver SKOLAE.

O deseño, a formación e a implantación pivotaron en torno á sensibilización e capacitación do profesorado para usar os materiais e apropiarse da filosofía coeducadora que permitise, con solvencia, integrar a igualdade na súa actividade docente. En cada centro diagnosticouse e deseñouse un Plan plurianual para mellorar a súa identidade coeducadora; así, linguaxe, imaxes, biblioteca, seguridade, patios, festas, proxectos... pasaron a formar parte do compromiso coeducativo.

Con 116 centros educativos implicados nos dous primeiros cursos, 2.330 persoas en formación - só 495 homes -, unha media de satisfacción superior a 8 puntos e máis de 16.000 alumnas e alumnos implicados no programa, SKOLAE foi aplaudido no seu primeiro ano por todos os partidos políticos do arco parlamentario navarro.

A partir da súa obrigatoriedade para os centros públicos e concertados o segundo ano, ano de eleccións, desatouse unha gran campaña en contra, dentro e fóra de Navarra, dirixida por medios de comunicación e partidos nacionais de dereita e ultradereita, así como asociacións evanxélicas, algunhas asociacións de familias ultracatólicas e autoridades eclesiásticas. En Navarra a presión política e mediática culminou con catro recursos xudiciais que solicitaban a declaración de ile-

galidade para moitos dos seus contidos, tachando de ideoloxía de xénero e pornografía o programa, mentindo, ensuciando e confundindo á opinión pública e ás familias de diversas crenzas relixiosas, moitas delas aínda sen información nin capacidade para defenderse ou cuestionar tal ataque.

Titorías e equipo pedagóxico declararon xa por dúas veces como testemuñas no xulgado sobre os contidos do programa, sufrindo numerosos ataques e ameazas persoais, algunhas delas motivo de denuncia policial. Xunto a isto, seguen chegando ao noso equipo inestimables mostras de recoñecemento feminista, académico, político, profesional, institucional, sindical... de dentro e fóra de Navarra.

Ao mesmo tempo, o programa foi recoñecido co premio á igualdade pola Asociación de Mulleres Rurais de Navarra e a Federación Estatal de asociacións LGTB outorgoulle unha Mención nos *XIII Premios Pluma e Látigo 2019*. A Compañía mixta Jaizkibel concedeu a SKOLAE o seu premio anual *Hondarribia, a cidade da igualdade*; recibiu tamén o *Premio UNESCO para a educación de nenas e mulleres 2019* e o Ministerio de Presidencia español outorgoulle o *Premio Menina 2019* pola súa contribución á loita contra a violencia de xénero.

Tralas eleccións e a posterior composición de goberno, o novo Conselleiro de Educación - socialista - destituíu a quen coordinaba o programa, provocando con iso o abandono do equipo pedagóxico, que non quixo participar das súas dúbidas promesas de continuidade. O ataque mediático actualmente cesou, non sabemos se en resposta á rebaixa das esixencias do programa ou a outros motivos.

Deste intenso proceso, atesouramos varias certezas sen cuxa coincidencia veranse reducidos

o impacto e o éxito do programa ou de calquera outra experiencia coeducativa semellante:

- **Coeducar** é educar para medrar e vivir en igualdade e debe facerse ao longo de todo o proceso educativo, de forma **planificada e sistemática**, a nivel de aula e de centro, co necesario compromiso institucional e de obrigatoriedade que garanta a efectiva aplicación en igualdade para todo o alumnado.

- As catro aprendizaxes deben traballarse de forma simultánea cada curso para que a **complementariedade e diversidade de contidos** aseguren a adquisición das competencias: **apoderamento** reforza sexualidade, novos modelos reforzan ruptura de estereotipos, liderado reforza elección profesional, capacidade crítica reforza opcións reprodutivas, bo trato asegura respecto pola diversidade, igualdade asegura eliminación de violencia.

- A **accesibilidade da formación do profesorado**, os vídeos, a biblioteca complementaria, os materiais e o apoio individualizado das titorías en liña son garantía de cambio, innovación, sostenibilidade e adaptación a contextos diversos.

- A **comunicación planificada** será fundamental para informar ás familias e á comunidade educativa e local nos diferentes momentos, lexitimando a actuación coeducadora, reducindo os niveis de rexeitamento, desconfianza e medo e limitando o alcance das esperables distorsións.

- O **seguimento e a avaliación do impacto** aportarán sólidos argumentos e información que permita axustar, consolidar e reforzar a coeducación como unha potente ferramenta de cambio social de presente e de futuro.

Para medrar en igualdade... para aprender a vivir en igualdade.■